

N.CHINIQULOV

**PESHLAVHALARNING LISONIY
XUSUSIYATLARI**

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

ALISHER NAVOIY NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT
O'ZBEK TILI VA ADABIYOTI UNIVERSITETI

N.CHINIQULOV

PESHLA VHALARNING LISONIY XUSUSIYATLARI

Handwritten signatures in blue ink, including names like "N. Chiniqulov" and "A. Navoiy".

"NAVOIY UNIVERSITETI" nashriyot-matbaa uyi
TOSHKENT – 2019

KBK 81.20'zb-5

Ch 60

UO'K: 811.512.133'1

ISBN 978-9943-5636-1-2

Chiniqulov Nurmuhammad Jumamurodovich
PESHLAVHALARNING LISONIY XUSUSIYATLARI / Monografiya /
T.: "NAVOIY UNIVERSITETI", 2019. – 108 b.

Monografiya ko'cha tildagi ommaviy kommunikatsiya matnlarini, jumladan peshlavhalarning shakllanishi, taraqqiyot bosqichlarini aniqlash va ularni lisoniy nuqtai nazardan tadqiq etishga qaratilgan. Har qanday peshlavha axborotni ifodalash uchun xizmat qilishi hamda ularda til birliklari birlamchi va asosiy element ekanligi, shuningdek, ularning o'zbek tildagi andozalarini yaratish, ular bilan bog'liq matnlarni tahlil qilish va tartibga solish masalalari yoritilgan.

Mas'ul muharrir: N.Mahkamov, filologiya fanlari nomzodi,
dotsent

Taqrizchilar: R. Jomonov, filologiya fanlari nomzodi, dotsent
S. Normamatov, filologiya fanlari nomzodi, dotsent

Monografiya Alisher Navoiy nomidagi Toshkent davlat o'zbek tili
va adabiyoti universiteti Kengashi tomonidan nashrga tavsiya etilgan.
(10-majlis qarori, 30-may 2019).

ISBN 978-9943-5636-1-2

© Chiniqulov Nurmuhammad Jumamurodovich
© "NAVOIY UNIVERSITETI" nashriyot-matbaa uyi, 2019

MUNDARIJA

Kirish.....	4
I BOB. PESHLAVHALARNING TARIXIY TARAQQIYOTI VA SHAKLLANISHI	
1.1. Peshlavhalarni vujudga keltiruvchi omillar.....	14
1.2. Peshlavhalarda nolingvistik vositalarning o'rni.....	21
1.3. Rasmiy va norasmiy peshlavhalar.....	33
Birinchi bob bo'yicha xulosalar.....	37
II BOB. PESHLAVHALAR MATNINING LEKSIK-SEMANTIK XUSUSIYATLARI	
2.1. Peshlavhalarda so'zlar semantikasi.....	38
2.2. Peshlavhalarda neologizmlarning qo'llanishi.....	54
2.3. Peshlavhalarda sinonim leksemalarning qo'llanishi.....	57
2.4. Peshlavhalar semantikasida tejamlilik va ortiqchalik.....	66
2.5. Qisqartmalarining peshlavhalarda berilishi.....	70
Ikkinchi bob bo'yicha xulosalar.....	74
III BOB. PESHLAVHALARNING GRAMMATIK XUSUSIYATLARI	
3.1. Peshlavhalarda qaratqich kelishigining qo'llanishi.....	76
3.2. Peshlavhalarda egalik qo'shimchasining qo'llanishi.....	83
3.3. Peshlavhalar matnlarida nofaol grammatik vositalarning o'rni.....	86
3.4. Peshlavhalarda tinish belgilarining o'rni.....	90
Uchinchi bob bo'yicha xulosalar.....	93
Umumiy xulosalar.....	94
Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.....	97
Illovalar.....	105